

Deutsch-Ungarisches Forum 2016

Magyar-Német Fórum 2016

26. Jahrestagung | Éves közgyűlés

Junges Deutsch-Ungarisches Forum

Magyar-Német Ifjúsági Fórum

6. Tagung | közgyűlés

25. – 26. Oktober 2016

2016. október 25 – 26.

Budapest

Tagungsort | Helyszín

ANDRÁSSY
UNIVERSITÄT
BUDAPEST

Andrassy Universität Budapest

Andrássy Egyetem Budapest

Pollack Mihály tér 3., 1088 Budapest

Arbeitsprachen | Munkanyelvek

Deutsch und Ungarisch (mit Simultanübersetzung)

Magyar és német (szinkrontolmácsolással)

Koordinations | Szervezők

Deutsch-Ungarische
Industrie- und Handelskammer
Német-Magyar
Ipari és Kereskedelmi Kamara

Deutsch-Ungarische Industrie- und Handelskammer

Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara

Lövőház utca 30., H-1024 Budapest

Tel: +36-1-345 76 00

E-Mail: info@ahkungarn.hu

Internet: www.duihk.hu

Koordinations: Dirk Wölfer

Institut für
Europäische Politik

Institut für Europäische Politik

Európa-politikai Intézet

Bundesallee 23, D-10717 Berlin

Tel: +49-30-889 13 40

E-Mail: info@iep-berlin.de

Internet: www.iep-berlin.de

Koordinations: Dr. Katrin Böttger

Tagungssekretariat | Konferencia titkárság

Marietta Németh, Mobil: +36 30 200 1595

Steffen Jäger, Mobil: +49 178 13 45 762

Deutsch-Ungarisches Forum

Auf Initiative der Europäischen Bewegungen in Ungarn und Deutschland und unter Federführung des Instituts für Europäische Politik wurde im Juni 1991 mit Unterstützung der damaligen Regierungschefs, József Antall und Helmut Kohl, in Budapest das erste Deutsch-Ungarische Forum durchgeführt. Das Deutsch-Ungarische Forum ist heute eine der wichtigsten Institutionen im gesellschaftlichen Dialog zwischen Deutschland und Ungarn. Ziel des Forums ist es, aktuelle Fragen der gesellschaftlichen und wirtschaftlichen Entwicklung beider Länder im offenen Dialog zu diskutieren und gemeinsame Antworten zu finden, die auch den Erfordernissen der europäischen Integration Rechnung tragen.

Das Deutsch-Ungarische Forum ist Plattform für alle gesellschaftlichen Gruppen. Als bilaterale Gesprächsinitiative fördert es den Gedanken- und Erfahrungsaustausch zwischen Vertretern und Experten aus Politik, Wirtschaft, Kultur, Wissenschaft und Zivilgesellschaft in beiden Ländern. Sachlichkeit und parteipolitische Ausgewogenheit gehören zu den Grundprinzipien der Tätigkeit des Forums. Aufgrund der großen Bedeutung des Forums für die bilateralen Beziehungen fördern die Regierungen und insbesondere die Außenministerien beider Länder seine Arbeit von Beginn an auf höchster Ebene.

Magyar-Német Fórum

A Magyar-Német Fórum első közgyűlésére 1991. júniusában az Európa-Mozgalom Magyar és Német Tanácsának kezdeményezésére, Antall József és Helmut Kohl akkori kormányfők támogatásával, az Európa-politikai Intézet szervezésében került sor. Ma a Magyar-Német Fórum a két ország közötti társadalmi kapcsolatok egyik legfontosabb intézménye. A fórum célja, hogy a résztvevők nyílt párbeszédben vitathassák meg a két ország társadalmi és gazdasági fejlődésének aktuális kérdéseit és olyan közös válaszokat fogalmazzanak meg, amelyek figyelembe veszik az európai integráció szempontjait is.

A Magyar-Német Fórum találkozási platformot nyújt az összes társadalmi csoport számára. Kétoldalú kezdeményezésként segíti a két ország közötti eszme- és véleménycserét a politika, gazdaság, kultúra, tudomány és civil szervezetek képviselői, szakértői között. Ezért a Fórum tevékenységének alapvető jellemzője a tárgyilagosság és a pártpolitikai kiegyensúlyozottság. Tekintettel a kétoldalú kapcsolatokban betöltött kiemelkedő jelentőségére, a Fórum munkáját kezdetektől fogva a legmagasabb szinten is támogatja a két ország kormánya, különösen a két külügyminisztérium.

Dienstag, 25. Oktober 2016

12:30 Junges Deutsch-Ungarisches Forum

→ 17:45

Das Junge Deutsch-Ungarische Forum wird vom Deutsch-Ungarischen Jugendwerk gemeinsam mit der Andrassy Universität Budapest organisiert.

Mehr zum Programm des Jungen Deutsch-Ungarischen Forums:
www.deutsch-ungarisches-jugendwerk.de/junges-deutsch-ungarisches-forum/

26. Deutsch-Ungarisches Forum

17:30 Registrierung

18:00 Eröffnung des Forums

Begrüßung

Prof. Dr. András MASÁT
Rektor der Andrassy Universität Budapest

Eröffnung

Prof. Dr. Péter BALÁZS
Ko-Präsident des Deutsch-Ungarischen Forums; Außenminister von Ungarn a.D.; Vizepräsident des Ungarischen Rates der Europäischen Bewegung, Budapest

Elmar BROK, MdEP
Ko-Präsident des Deutsch-Ungarischen Forums; Vorsitzender des Ausschusses für Auswärtige Angelegenheiten des Europäischen Parlaments, Brüssel

Dr. István HILLER
Vizepräsident der Ungarischen Nationalversammlung, Budapest

Stanislaw TILLICH
Präsident des Bundesrates, Ministerpräsident des Freistaates Sachsen, Dresden

Kedd, 2016. október 25.

Magyar-Német Ifjúsági Fórum

12:30

→ 17:45

A Magyar-Német Ifjúsági Fórum a Magyar Német Ifjúságért Egyesület és az Andrassy Egyetem közös szervezésében kerül megrendezésre.

A Magyar-Német Ifjúsági Fórum programjáról bővebb tájékoztatást itt talál:
www.deutsch-ungarisches-jugendwerk.de/junges-deutsch-ungarisches-forum/

26. Magyar-Német Fórum

Regisztráció

17:30

Megnyitó

18:00

Köszöntő

Prof. Dr. MASÁT András
az Andrassy Egyetem rektora, Budapest

Nyitóbeszéd

Prof. Dr. BALÁZS Péter
a Magyar-Német Fórum társelnöke; Magyarország korábbi külügyminisztere; az Európa Mozgalom Magyar Tanácsának alelnöke, Budapest

Elmar BROK, európai parlamenti képviselő
a Magyar-Német Fórum társelnöke;
az Európai Parlament külügyi bizottságának elnöke, Brüsszel

Dr. HILLER István
az Országgyűlés alelnöke, Budapest

Stanislaw TILLICH
a Német Parlament Felsőházának elnöke,
a Szász Szabadállam miniszterelnöke, Drezda

Dinnerreden:

Dr. Péter GYÖRKÖS
Botschafter von Ungarn, Berlin

Dr. Heinz-Peter BEHR
Botschafter der Bundesrepublik Deutschland, Budapest

19:30 **Dinner-Buffer auf Einladung des deutschen Botschafters**

Mittwoch, 26. Oktober 2016

ab 8:30 **Registrierung**
Kaffee

9:00 **PODIUMSDISKUSSION IM PLENUM**
Demografische Entwicklung, Migration und Arbeitsmarkt in Europa

Moderation:

Szabolcs FAZAKAS

Mitglied der Kammer III „Externe Politikbereiche“ des Europäischen Rechnungshofes, Luxemburg

Diskutanten:

Prof. Dr. Ellen BOS

Leiterin des Lehrstuhls Vergleichende Politikwissenschaft mit Schwerpunkt Mittel- und Osteuropa in der EU, Andrassy Universität Budapest

Miklós MARÓTH

Leiter des Avicenna Forschungsinstituts für den Mittleren Osten, Mitglied der Ungarischen Akademie der Wissenschaften, Budapest

Zsolt SPÉDER

Direktor des Ungarischen Forschungsinstituts für Demographie, Budapest

Köszöntő beszédek:

Dr. GYÖRKÖS Péter
Magyarország nagykövete, Berlin

Dr. Heinz-Peter BEHR
a Németországi Szövetségi Köztársaság nagykövete, Budapest

Büfévacso **19:30**
a német Nagykövet meghívására

Szerda, 2016. október 26.

Regisztráció **8:30-tól**
Káv

PÓDIUMVITA, PLENÁRIS ÜLÉS **9:00**
Demográfiai fejlődés, migráció és Európa munkaerő-piac

A vitát vezeti:

FAZAKAS Szabolcs

az Európai Számvevőszék III. kamarájának (Külső fellépések) tagja, Luxemburg

Vítapartnerek:

Prof. Dr. Ellen BOS

a Kelet- és közép-európai összehasonlító politikatudományi tanszék vezetője, Andrassy Egyetem Budapest

MARÓTH Miklós

az Avicenna Közel-Kelet Kutatások Intézetének igazgatója, az MTA tagja, Budapest

SPÉDER Zsolt

a Népeştudományi Kutatóintézet igazgatója, Budapest

Michael LÜDERS
Islamwissenschaftler, Berlin

Teilnehmer/-in des Jungen DUF

10:45 Kaffeepause

11:15 PARALLELE SITZUNGEN DER ARBEITSGRUPPEN

ARBEITSGRUPPE I: Deutsch-Ungarisches Medienforum

EU-Türkei-Beziehungen im Spiegel deutscher und ungarischer Medien

Moderation:

Boris KÁLNOKY
Korrespondent, Die Welt, Berlin

András STUMPF
Autor, Mandiner, Budapest

Diskutanten

Dr. Wolf-Ruthart BORN
Staatssekretär a.D.; International Consultant und Senior Advisor der Investment Support and Promotion Agency of Turkey, Berlin

Sugarka SIELAFF
Freie Autorin und Journalistin, Norddeutscher Rundfunk, Hamburg

ANDRÁS DÉSI
Autor, Mandiner, Budapest

ARBEITSGRUPPE II: Wirtschaft

**Wettbewerbsfähigkeit Europas:
Neue Wege und Konzepte – gemeinsame Potentiale**

Moderation:

Dr. L. Imre MOLNÁR
Generalsekretär der Dennis-Gabor-Gesellschaft, Berlin

Michael LÜDERS
iszlám-tudós, Berlin

a Magyar-Német Ifjúsági Fórum résztvevője

Kávészünet

10:45

A MUNKACSOPORTOK PÁRHUZAMOS ÜLÉSE

11:15

I. MUNKACSOPORT: Magyar-német médiaforum

Az EU és Törökország kapcsolata a német és magyar médiumok tükrében

A vitát vezeti:

Boris KÁLNOKY
a Die Welt tudósítója, Berlin

STUMPF András
a Mandiner újságírója, Budapest

Vítapartnerek

Dr. Wolf-Ruthart BORN
volt külgyi államtitkár; International Consultant and Senior Advisor, Investment Support and Promotion Agency of Turkey, Berlin

Sugarka SIELAFF
újságíró, a Norddeutscher Rundfunk szerzője, Hamburg

DÉSI ANDRÁS
a Mandiner újságírója, Budapest

II. MUNKACSOPORT: Gazdaság

**Európa versenyképessége:
Új utak és koncepciók – közös lehetőségek**

A vitát vezeti:

Dr. MOLNÁR Imre László
a Gábor-Dénes-Társaság főtítkára, Berlin

Diskutanten

Prof. László CSERNAI

Dozent an der Universität Bergen, Wissenschaftler am Institute of Advanced Studies (IASK), Bergen/Kőszeg

Prof. Dr. Martina ECKARDT

Leiterin des Lehrstuhls für Finanzwissenschaft, Andrassy Universität Budapest

Antal NIKODEMUS

Hauptabteilungsleiter für wissenschaftsbasierte Wirtschaft, Ministerium für Nationale Wirtschaft, Budapest

Teilnehmer/in des Jungen DUF

13:15

Mittagsimbiss

13:45

PODIUMSDISKUSSION IM PLENUM

Quo vadis Europa?

Moderation:

Prof. Dr. Mathias JOPP

Direktor des Instituts für Europäische Politik (IEP), Berlin

Diskutanten

Manuel SARRAZIN, MdB

Fraktion Bündnis 90/Die Grünen, Berlin

András INOTAI

Wissenschaftler am Institut für Weltwirtschaft der Ungarischen Akademie der Wissenschaften, Budapest

Isabell HOFFMANN

Projektmanagerin des Programms „Europas Zukunft“, Bertelsmann Stiftung, Brüssel

Ferenc MISZLIVETZ

Direktor des Institute of Advanced Studies (IASK), Kőszeg

Teilnehmer/in des Jungen DUFs

Vitapartnerek

Prof. CSERNAI László

a Bergeni Egyetem docense, a Kőszegi Felsőbbfokú Tanulmányok Intézete (IASK) kutatóprofesszora Bergen/Kőszeg

Prof. Dr. Martina ECKARDT

az Állami Pénzügyi Tanszék vezetője, Andrassy Egyetem Budapest

NIKODÉMUS Antal

a Kiemelt Vállalati és Tudásgazdasági Főosztály vezetője, Nemzetgazdasági Minisztérium, Budapest

a Magyar-Német Ifjúsági Fórum résztvevője

Büféebéd

13:15

PÓDIUMVITA, PLENÁRIS ÜLÉS

13:45

Quo vadis Europa?

A vitát vezeti:

Prof. Dr. Mathias JOPP

az Európa-politikai Intézet (IEP) igazgatója, Berlin

Vitapartnerek

Manuel SARRAZIN, német szövetségi parlamenti képviselő

a Bündnis 90/Zöldek parlamenti frakciójának európa-politikai szóvivője, Berlin

INOTAI András

MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont, a Világgazdasági Intézet kutatóprofesszora, Budapest

Isabell HOFFMANN

az „Európa Jövője“ program projektmenedzsere, Bertelsmann Alapítvány, Brüsszel

MISZLIVETZ Ferenc

a Felsőbbfokú Tanulmányok Intézete (IASK) igazgatója, Kőszeg

a Magyar-Német Ifjúsági Fórum résztvevője

Michael STÜBGEN, MdB
Vorsitzender der Deutsch-Ungarischen
Parlamentariergruppe und europapolitischer Sprecher
der CDU/CSU-Bundestagsfraktion, Berlin

Prof. Dr. Péter BALÁZS
Ko-Präsident des Deutsch-Ungarischen Forums;
Außenminister von Ungarn a.D.; Vizepräsident des Ungarischen Rates der Europäischen Bewegung, Budapest

Thomas OSSOWSKI
Beauftragter für die Beziehungen zu den
Mitgliedstaaten der EU sowie grenzüberschreitende
und regionale Zusammenarbeit, Auswärtiges Amt, Berlin

Michael STÜBGEN, német szövetségi parlamenti képviselő
a Német Szövetségi Parlament német-magyar
képviselői csoportjának elnöke, a CDU/CSU-frakció
európa-politikai szóvivője, Berlin

Prof. Dr. BALÁZS Péter
a Magyar-Német Fórum társelnöke; Magyarország
korábbi külügyminisztere; az Európa Mozgalom Magyar
Tanácsának alelnöke, Budapest

Thomas OSSOWSKI
az EU-tagállamokkal való kapcsolatokért valamint a
határon átnyúló és regionális együttműködésért felelős
megbízott, Külügyminisztérium, Berlin

Die Präsidenten des Deutsch- Ungarischen Forums |

A Magyar-Német Fórum elnökei

Elmar BROK, MdEP
Berlin/Brüssel

Prof. Dr. Péter BALÁZS
Budapest

Otto WOLFF von AMERONGEN †
Ehrenpräsident | tiszteletbeli elnök

Träger des Deutsch-Ungarischen Forums |

A Német-Magyar Fórum rendezői

In der Bundesrepublik Deutschland | Németországban

Institut für Europäische Politik | Európa-politikai Intézet

Prof. Dr. Mathias JOPP

Direktor | igazgató

Netzwerk Europäische Bewegung Deutschland |

Németországi Európa Mozgalom Hálózat

Dr. Rainer WEND

Präsident | elnök

Europa-Union Deutschland | Németországi Európa-Unió

Rainer WIELAND, MdB

In Ungarn | Magyarországon

Ungarischer Rat der Europäischen Bewegung |

Európa-Mozgalom Magyar Tanácsa

Prof. Dr. Norbert KROÓ

Präsident | elnök

Europa Institut Budapest | Budapesti Európa Intézet

Prof. Dr. Ferenc GLATZ

Direktor | igazgató

Institut für Europäische Politik (IEP)

Seit 1959 ist das Institut für Europäische Politik auf dem Gebiet der europäischen Integration tätig. Es zählt zu den führenden außen- und europapolitischen Forschungseinrichtungen der Bundesrepublik Deutschland. Das IEP arbeitet an der Schnittstelle von Wissenschaft und Politik, Verwaltung und politischer Bildung. Die interdisziplinär und europäisch ausgerichteten Aktivitäten des Instituts zielen darauf, durch die wissenschaftliche Analyse von Themen europäischer Politik sowie durch die Erarbeitung politischer Optionen zur Förderung der europäischen Einigung beizutragen.

Európa-politikai Intézet (IEP)

Az Európapolitikai Intézet 1959 óta az európai integráció területén dolgozik. A Német Szövetségi Köztársaság vezető kül- és Európa-politikai kutatóintézete között tartják számon, amely a tudomány valamint a politika, a közigazgatás és a politikai képzés metszés-pontjain dolgozik. Tevékenységét az intézet interdiszciplinárisan és európai megközelítésben végzi. Célja, hogy az európai politika problémáinak tudományos elemzése és az erre épülő politikai opciók kidolgozása révén hozzájáruljon az európai egység megteremtéséhez.

Ungarischer Rat der Europäischen Bewegung

Der Ungarische Rat der Europäischen Bewegung wurde 1990 Mitglied der internationalen Organisation der Europäischen Bewegung, welche als Nachfolger des „Internationalen Komitees für die Einheit Europas“ gegründet wurde. Der Ungarische Rat erkennt die Grundsätze der Europäischen Bewegung als seine eigenen an: auf der Basis der Achtung der Menschenrechte, der Prinzipien von Frieden, Demokratie und Freiheit, Solidarität und Bürgerbeteiligung die Einigung Europas zu fördern. Der Gründungspräsident der Ungarischen Bewegung war Prof. Domokos Kosáry, damaliger Präsident der Ungarischen Akademie der Wissenschaften (UAW). Zuletzt übernahm Prof. Norbert Kroó, Vizepräsident a.D. der UAW, die Präsidentschaft. Generalsekretär ist Prof. Tibor Asbóth.

Az Európa Mozgalom Magyar Tanácsa

Az Európa Mozgalom Magyar Tanácsa (EMMT) 1990-ben lett tagja az Európa Mozgalom nemzetközi szervezetének, amely a „Nemzetközi Bizottság Európa Egységéért” utódjaként alakult meg 1948-ban. Az EMMT magáénak vallja a nemzetközi Európa Mozgalom alapelveit: az emberi jogok tiszteletben tartását, a béke, a demokrácia, a szabadság, a szolidaritás, a polgári részvétel alapelveit, az európai egységeseledést. Az EMMT alapító elnöke Prof. Kosáry Domokos, a Magyar Tudományos Akadémia akkori elnöke volt. A szervezet jelenlegi elnöke Prof. Dr. Kroó Norbert akadémikus, főtitkára pedig Prof. Dr. Asbóth Tibor.

Dank | Köszönetnyilvánítás

Die Veranstalter danken den Förderern der Aktivitäten des Deutsch-Ungarischen Forums:

A rendezők köszönetet mondanak a Német-Magyar Fórum támogatásáért a következő intézményeknek:

Ministerium für Außenwirtschaft und Auswärtige Angelegenheiten
Külgazdasági és Külügyminisztérium, Budapest

KÜLGAZDASÁGI
ÉS
KÜLÜGYMINISZTERIUM

Auswärtiges Amt, Berlin

Külügyi Hivatal, Berlin

Auswärtiges Amt

Deutsche Botschaft, Budapest

A Németország Szövetségi Köztársaság Budapesti Nagykövetsége

**Botschaft
der Bundesrepublik Deutschland
Budapest**

Europäische Bewegung Deutschland

Németországi Európa Mozgalom

**Europäische
Bewegung
Deutschland**